

5. Павсаний. Описание Эллады [пер. с древнегр. С. П. Кондратьева]. Санкт-Петербург: Алетейя, 1994. 592 с.
6. Платон. Государство [пер. с древнегр. А. Н. Егунова]. Москва: Академический проект, 2015. 398 с.
7. Виноградов Ю. Г., Золотарев М. И. Херсонес изначальный. В: А. В. Подосинов (отв. ред.). Древнейшие государства Восточной Европы 1996–1997. Северное Причерноморье в античности: Вопросы источниковедения. М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 1999. С. 91–129.
8. Денисова В. И. Стихотворная древнегреческая надпись из Ольвии. Советская Археология. 1988. № 1. С. 251–256.
9. Кадеев В. Д. Херсонес Таврический. Быт и культура (I–III вв. н. э.). Харьков: Бизнес-Информ, 1996. 207 с.
10. Петерс Б. Г. Косторезное дело в античных государствах Северного Причерноморья. Москва: Наука, 1988. 191 с.
11. Русяева А. С. 2010. Граффити Ольвии Понтийской. Материалы по археологии, истории и этнографии Таврии. Supplementum. Симферополь: Крымское отделение ИВ им. А. Е. Крымского НАН Украины, 2010. 286 с.
12. Скржинська М. В. Освіта в процесі формування античних держав на території України (VI–IV ст. до н. е.). Україна в Центрально-Східній Європі. 2013. Вип. 12–13. С. 15–31.
13. Скржинская М. В. Образование в греческих колониях Северного Причерноморья. Боспорские исследования. 2013. Вып. 28. С. 73–144.
14. Яйленко В. П. Греческая колонизация VII–III вв. до н. э. Москва: Наука, 1982. 312 с.
15. Яйленко В. П. Начальное школьное образование в античных греческих городах Северного Причерноморья. Памятники культуры. Новые открытия. Ежегодник-1988. Москва: Наука, 1989. С. 54–60.

Маринченко Л. Д.

Правдивість казок минулого на прикладі

«Легенди про щуролова з Гамельна»

і казки Е. Т. А. Гофмана «Лускунчик і Мишачий король»

Як багато чому нас вчать казки, і неважливо, нові вони чи дуже давні. У старі часи їх складали для повчання або залякування як дітей, так і дорослих, зараз же це добрі, чарівні, і безперечно, повчальні казки. Чи є в цих історіях правда чи тільки символізм? У цій статті ми хотіли б звернути увагу на дві казки: страшну і похмуру міську легенду, яку описали Брати Грімм, — «Легенда про щуролова

з Гамельна», і на різдвяну, добру казку Е. Т. А. Гофмана — «Лускунчик і Мишачий король».

Чому саме ці твори? Можливо, справа в неоднозначному розумінні сенсу образів гризунів. Слід уважно розглянути значення цього образу в різних культурах, а також підключити описи їхнього способу життя.

Наша мета в цій статті — не шукати те, чого немає, а розповісти про те, до чого приходять рідкісний читач, — питання про справжність, логічність того, що відбувається в казці.

У дослідженні нам допоможуть тести казок, ми постараємося поринути в час їх написання, щоб заповнити прогалини, скористаємося книгою «Словник Символів» і заглянемо на форуми любителів гризунів, сподіваємося, все це нам дасть досить матеріалу для повноцінної і ємної відповіді на поставлене завдання.

У полоні кінематографа сучасна людина бачить приблизно одну й ту ж саму картину Середньовіччя: все похмуро, страшно і таємниче. Таке враження багато в чому через те, що фільми зображують середньовічний період в жанрі фентезі. Це такі картини, як «Серце дракона», «Беовульф», «Час відьом»; кожна з них містить щось казкове або міфологічне. Але така бурхлива фантазія є не тільки в кіно, а так само і в книгах, звідки і беруться безліч ідей для сценаріїв. З таких книг можна виділити трилогію Дебори Харкнесс «Всі душі», де головні герої — не тільки відьми, вампіри та інші істоти, але і дії в другій книзі розгортаються в Єлизаветинській епосі Англії. Сама письменниця є істориком, яка вивчає саме цей період. «Прокляті Королі» Моріса Дрюона не містять в собі містики, але автор показує всю похмурість середньовічної Франції.

Загальновідомий факт середньовічної історії — це велика біда з рознощиками хвороб, щурами. Не дивно, що з'явилася така посада, як щуролов.

Мабуть, найвідомішим представником цієї професії став щуролов з Гамельну, про якого написали казку Брати Грімм. Ця історія є міською легендою і оповита таїнством символізму.

Якщо коротко, то сюжет цього твору такий. У місті Гамельн стало дуже багато щурів і сюди прийшов Щуролов, який за обумовлену плату за допомогою своєї срібної флейти вивів щурів і мишей за

межі міста і втопив їх. Коли він повернувся за оплатою, городяни обдурили Щуролова і змусили піти без грошей, за що він затаїв на них образу і злість. Через якийсь час, а саме в 1284 році, в День Іоанна і Павла (ця дата задокументована), коли всі дорослі були в церкві, Щуролов повернувся і вивів за допомогою чарівної мелодії 130 дітей з міста, і більше їх ніхто не бачив.

Відомо декілька розв'язок казки.

1) Повернулися лише троє дітей — сліпий, глухий і напівроздягнений, який засоромився свого виду.

2) Щуролов обіцяв повернути дітей через 30 років [6].

Повертаючись до теми нашого дослідження, нам хотілося б зрозуміти, який сенс може бути в образі щурів і чи можливо вплинути на цих тварин музикою.

Відповідаючи на перше запитання, можна привести головний і очевидний варіант — з пацюками пов'язували смерть, хвороби — те, що послаблює людину. Оскільки саме гризуни поширювали чуму та інші хвороби [1, с. 236].

Спираючись на це, можна зрозуміти, звідки з'являються гіпотези, що гризуни — це душі померлих дітей, яких і повів з міста Щуролов [6].

І тут ми підійшли до найцікавішого питання — герой казки повів щурів і мишей в метафоричному сенсі, тобто мається на увазі, що він розставляв пастки, сипав отруту і використовував інші хитрощі або ж дійсно використовував музику.

Потрапивши на форум господарів щурів, ми знайшли цікаві історії про реакцію гризунів на музику, що показало — ці тварини не тільки люблять музику, мають уподобання в жанрах, а й дійсно впадають іноді в транс. Користувачі відзначають, що щур, чуючи приємну йому музику, просто лягає і слухає її, або ж завмирає до кінця композиції і ні на що більше не реагує [3].

Тобто, історія нам показує цілком буквальне значення в оповіданні, і флейтист всього-навсього був навчений правильним мелодіям і вмінню ними користуватися.

Можливо, нам варто було б загострити увагу на матеріалі флейти, на інших моментах казки, але зараз були поставлені конкретні завдання і дивитися інші смисли казки ми будемо іншим разом.

Друга казка, на яку ми звернули увагу, належить авторству Ернста Теодора Амадея Гофмана (1776–1822) «Лускунчик і Мишачий

король». Е. Т. А. Гофман — німецький письменник, який хотів бути композитором, але сприймається світом частіше саме як казкар. Гофман був музикантом, художником, письменником, а за освітою — юристом [6].

«Лускунчик» — найзнаменитіший його твір, саме добрий і казковий. Це історія про модну того часу іграшку, Лускунчика, за допомогою якої діти кололи горіхи.

Нам здається, нагадувати сюжет казки буде зайвим, її знає кожен. В даному творі нас цікавить не сам Лускунчик, а Мишачий король. Звідки Гофман взяв цей образ? Що означають кілька голів у цієї тварини?

Автор казки анітрохи не придумував цього персонажа, а взяв цілком реальний феномен. «Мишачий король» — явище рідкісне, ось тільки замість мишей, як зрозуміло з назви феномена, — щури. У чому ж його суть?

Звичайно, у щурів — не кілька голів, як в казці, але найнаближене до цього — кілька щурів в одній зв'язці. Цей феномен довгий час був міфом, навіть зараз, дивлячись інформацію на різних сайтах, думки авторів статей неоднозначні.

Найповнішу інформацію з усіх сайтів, де ми читали про щурячих королів, надає сайт «МирТесен». Згідно з інформацією з цього сайту, рентгенівські знімки хвостів досліджуваних щурячих королів свідчать про тривале життя пов'язаними, оскільки спостерігаються утворення кісткової мозолі на хвостиках тварин. І тут же автор висловлює підозру про можливу фальсифікацію даних, де вже у мертвих щурів зв'язували хвости [5]. Правда, у випадку з підробленою зв'язкою тварин незрозуміло, звідки на їх хвостах з'являться мозолі.

Дуже цікава інформація надається на сайті одного інтернет-магазину. Знайти статтю з нашої теми в такому несподіваному місці було дивним, але корисним. Оскільки даний ресурс присвячений роздумам про дії відлякувача тварин за допомогою ультразвуку, то й інформація виявилася цікавою.

По-перше, ми дізналися, точніше, підтвердили інформацію з минулого сайту, що щурячими королями ставали в основному представники чорних щурів, а не звичні нам сірі (або інакше, пацюки); як саме відбувається зрощення хвостами, до кінця не зрозуміло. І який вплив на одиночних щурів надає король. Єдине, що доведено точно, — за щурячим королем доглядають, його годують, поять, і

навіть є інформація, що в разі небезпеки перетягують на собі в безпечне місце. Телепатичний зв'язок науково не доведений, але, якщо щурів роз'єднати, у них пропадає взаємовплив.

І на цьому ж сайті описана історія, де очевидець, розглядаючи зв'язку щурів, побачив, що вони при бажанні могли розбігтися, але чомусь цього не робили [2].

По-друге, щури і щурячий король зокрема мали багато містичних характеристик, що списуються на забобонність людей в минулому і дійшли до нас у вигляді домислів про цих тварин.

Наступна стаття «Феномен щурячого короля» оповідає про зовсім протилежне думці про феномен. А конкретніше, що сплетені хвостами гризуни приречені на загибель і родичі їх не годують; що ці щури не мають ніякої влади. На доказ наводиться інформація про ієрархії щурів. Багато відомостей в цій статті здаються логічними, але їм суперечать численні коментарі людей, в тому числі і тих, які тримають у себе цих гризунів, а також цікавляться цією темою [7].

Варто відзначити, що дана стаття зачіпає дуже цікаві факти цієї теми, а саме: чому всіх цих королів знаходили в місцях холодного або ж помірного клімату, що наштовхує на логічність теорії про те, що хвости сплутуються через холод, коли тварини гріються. Так само, що у чорних щурів або польових хвости довші і рухливі, саме тому тільки ці представники щурів були знайдені пов'язаними. Ще, варто відзначити, що знаходили мишей і білок з пов'язаними хвостами, але такі знахідки ще більш рідкісні, ніж з щурами.

Підводячи підсумок, ми приходимо до висновків, що не всі казки брешуть. Миська легенда, можливо, є симбіозом всіх теорій разом, про те, кого саме Щуролов вів із міста: душі дітей, справжніх щурів під впливом музики. А Гофман, описуючи антагоніста в своїй казці, міг чути про мишей, щурів з безліччю голів, але не розуміти, як саме з'єднані тварини, тому описав, як знав. Тим не менш, хто такі сіамські близнюки, знали всі.

1. Кирло Х. Словарь символов. 1000 статей о важнейших понятиях религии, литературы, архитектуры, истории. Москва: ЗАО Центрполиграф, 2010. 525 с.
2. Крысиный король — загадка природы, не имеющая объяснения. Интернет-магазин ультразвуковых отпугивателей животных. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://tornado-tm.ru/stati/krysinyy_korol_zagadka_prirody_ne_imeyuschaya_obya.html

3. Крысы и музыка. Форум Крысиный бум. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.rat.ru/forum/index.php?topic=253.0>
4. Курий С. Фантазмагория реальности (сказки Э. Т. А. Гофмана). КУРС.ИВ.ом — сайт Курия Сергея Ивановича. История песен; История сказок; Льюис Кэрролл; Животные и др. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.kursivom.ru/фантазмагория-реальности-гофман/>
5. Милютин А. И. Почему и как образуются крысиные короли? МирТесен. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://antimirakobes.mirtesen.ru/blog/43827576086/Pochemu-i-kak-obrazuyutsya-kryisinyie-koroli>
6. Рыжов В. А. Гамельнский Крысолов: сказка и реальность. Военное обозрение. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://topwar.ru/157604-gamelnskiy-krysolov-skazka-i-realnost.html>
7. Феномен крысиного короля. Пикабу. [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: https://pikabu.ru/story/fenomen_kryisinogo_korolya_5343127

Пчелінцева В. В.

Права ісламу щодо шлюбу та розлучення

Сьогодні іслам є не лише однією з найпоширеніших монотеїстичних релігій у світі, але й потужним інструментом політики мусульманських країн. Мусульманське законодавство оточене забобонами, багатоженство дозволено в ісламі, жінка носить одяг, який повністю приховує найпривабливіші частини її тіла, деякі обмеження в її поведінці викликають хвилю непорозуміння і навіть осуду з боку немусульман, оскільки це контрастує зі звичаями та правилами нашого сучасного життя. Щоб зрозуміти ці особливості мусульманського шлюбного та сімейного законодавства, потрібно зазирнути «за ширму» мусульманської родини, і тоді можна побачити, що це насправді.

Деякі аспекти проблеми, порушеної в статті, розглядали такі зарубіжні та вітчизняні науковці і сходознавці, як І. Бурдукова, О. Борзова [4], П. Ленд [12], М. Зінченко [7], А. Ігнатенко [8], І. Кудряшова [10], Р. Ланда [11], С. Нагорний [14], О. Богомолів [3], Є. Беляєв [1], Є. Дорошенко [5], Л. А. Семенова [16], І. П. Петрушевський [15] та ін. Так, у статтях професора Л. Р. Сюкіяїнена «Мусульманське та сімейне право Арабського Сходу» йдеться про подружнє та сімейне право мусульман та інститут спадкування [17].